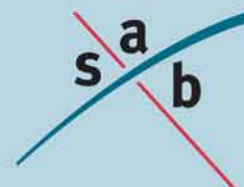


Quick scan flora en fauna

De Rikker fase V en VI

Gemeente Winterswijk

Datum: 27 mei 2009
Projectnummer: 90349



INHOUD

| | | |
|----------|---|-----------|
| 1 | Inleiding | 3 |
| 1.1 | Aanleiding | 3 |
| 1.2 | Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen | 3 |
| | | |
| 2 | Wettelijk kader | 5 |
| 2.1 | Gebiedsbescherming | 5 |
| 2.2 | Soortenbescherming | 5 |
| | | |
| 3 | Toetsing | 7 |
| 3.1 | Onderzoeksmethodiek | 7 |
| 3.2 | Beschermde gebieden | 7 |
| 3.3 | Voorkomen van beschermde soorten | 8 |
| | | |
| 4 | Conclusie | 13 |
| 4.1 | Gebiedsbescherming | 13 |
| 4.2 | Soortenbescherming | 13 |
| 4.3 | Consequenties | 14 |
| 4.4 | Aanbevelingen | 15 |

Bijlagen:

- Bijlage 1: globaal overzicht van de gegevens van Het Natuurloket
- Bijlage 2: geraadpleegde bronnen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In Winterswijk (gemeente Winterswijk, provincie Gelderland) bestaat het voornemen om te starten met fase V en VI van woningbouwproject De Rikker. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggende quick scan flora en fauna is opgesteld door SAB Arnhem B.V. en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving in het plangebied.



Afbeelding 1: links: uitsnede uit topografische kaart (1:25.000). Rechts, luchtfoto (Google Earth). De rode omlijning geeft de ligging van het plangebied weer.

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en eventuele andere natuurregelgeving. Bij deze activiteit moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken zijn gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit heeft geresulteerd in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen

Het landschap rondom Winterswijk, gelegen in de Achterhoek, is kleinschalig en wordt gekenmerkt door houtwallen, bossen, beken en agrarische gronden. Het kleinschalige landschap dat vaak doorloopt tot in de bebouwde kom van Winterswijk is rijk aan een grote diversiteit aan flora en fauna. Dit maakt de omgeving van Winterswijk tot een waardevol landschap.

Het plangebied ligt aan de noordoostelijke zijde van Winterswijk en ligt aansluitend op de bebouwde kom. Aan de oostzijde van het plangebied liggen enkele agrarische bedrijven in een open landschap. Het plangebied zelf bestaat grotendeels uit weilanden. Op meerdere plaatsen liggen waardevolle groenstructuren in het plangebied.

De beoogde ingrepen bestaan uit de aanleg van fase V en VI van woonwijk De Rikker. Bij de realisatie van deze plannen gaan de huidige weilanden verloren. Daarnaast is het niet zeker of de aanwezige groene elementen zullen worden behouden.



Afbeelding 2: Impressie plangebied de Rikker te Winterswijk (foto's SAB)

2 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegde gezag.

2.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te veront-rusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1 beschermingscategorie 1:

Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;

2 beschermingscategorie 2:

Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.

Als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode geldt deze naast de bovengenoemde soorten ook voor vogels. In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;

3 beschermingscategorie 3:

Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 Toetsing

3.1 Onderzoeksmethodiek

Het Natuurloket geeft aan dat in het kilometerhok waarbinnen het plangebied en haar invloedsgebied is gelegen (247 - 444), geen strikt beschermde soorten staan vermeld in de Nationale Database Flora en Fauna (Bijlage 1). Binnen het kilometerhok is geen enkele soortgroep goed onderzocht. Omdat het plangebied maar een klein onderdeel uitmaakt van het betreffende kilometerhok en omdat de beschikbare Natuurloketgegevens in dit geval van lage kwaliteit zijn, is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar de quick scan vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog van SAB Arnhem B.V.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruikgemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, *et al.*, 1997) en diverse websites die informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 2 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

In mei 2009 heeft een ecooloog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Beschermde gebieden

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied De Rikker, fase V en VI te Winterswijk ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied (Willinks Weust) ligt op een afstand van ruim 2.900 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de aard van de beoogde ontwikkeling, afstand tot het beschermde gebied, binnenstedelijke ligging, de afwezigheid van een directe verbinding of andere relatie met het beschermde gebied en de afwezigheid van overeenkomstig habitat zijn negatieve effecten op het beschermde gebied uit te sluiten. Er zijn alleen lokaal effecten te verwachten op flora en fauna.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied De Rikker, fase V en VI te Winterswijk ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde natuurgebied dat is aangewezen als onderdeel van de EHS ligt op een afstand van 600 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de afstand, binnenstedelijke ligging, de afwezigheid van een directe verbinding of andere relatie met het beschermde gebied zijn negatieve effecten op het beschermde gebied uit te sluiten. Er zijn alleen lokaal effecten te verwachten op flora en fauna.

3.3 Voorkomen van beschermde soorten

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn geen potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten aanwezig. Het grootste deel van het gebied bestaat uit een intensief begraasde schapenweide. Tijdens het verkennende veldbezoek zijn alleen algemeen voorkomende soorten waargenomen zoals: Zilverschoon (*Potentilla anserina*), Gestreepte Witbol (*Holcus lanatus*), Krulzuring (*Rumex crispus*), Duizendblad (*Achillea millefolium*), Herderstasje (*Capsella bursa-pastoris*), Akkerdistel (*Cirsium arvense*), Gewone Braam (*Rubus fruticosus*), Boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*), Kroppaar (*Dactylis glomerata*), Look-zonder-look (*Alliaria petiolata*), Zwarte Els (*Alnus glutinosa*), Gewone Vlier (*Sambucus nigra*), Bijvoet (*Artemisia vulgaris*), Zevenblad (*Aegopodium podagraria*), Grote Brandnetel (*Urtica dioica*), Hondsdraf (*Glechoma hederacea*), Vogelwikke (*Vicia cracca*), Penningkruid (*Lysimachia nummularia*), Brem (*Cytisus scoparius*), Rode Klaver (*Trifolium pratense*), Scherpe Boterbloem (*Ranunculus acris*), Kruipende Boterbloem (*Ranunculus repens*), Dagkoekoeksbloem (*Silene dioica*), Schijfkamille (*Matricaria discoidea*), Perzikkruid (*Persicaria maculosa*) en Witte Klaver (*Trifolium repens*). Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Bode *et al.*, 1999) komen in de omgeving van het plangebied soorten als Egel (*Erinaceus europaeus*), Bosspitsmuis (*Sorex spec.*), Dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), Huisspitsmuis (*Crocidura russula*), Mol (*Talpa europaea*), Vos (*Vulpes vulpes*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Wezel (*Mustela nivalis*), Bunzing (*Mustela putorius*), Ree (*Capreolus capreolus*), Rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), Woelrat (*Arvicola terrestris*), Aardmuis (*Microtus agrestis*), Veldmuis (*Microtus arvalis*), Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), Haas (*Lepus europaeus*), Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en de meer strikt beschermde soorten Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) en Steenmarter (*Martes Foina*) voor.

Binnen het plangebied zijn vooral weidegronden aanwezig die alleen geschikt zijn voor algemeen voorkomende soorten zoals Egel (*Erinaceus europeus*), Huisspitsmuis (*Crocidura russula*) en Mol (*Talpa europea*). Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfsplaatsen.

Eekhoorn

Gezien de afwezigheid van voldoende naaldbomen, eiken en/of beuken (voedselbomen) en de aard van het omliggende gebied (intensief beheerd open landschap) is het onwaarschijnlijk dat de eekhoorn in het plangebied voorkomt.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis is een soort die voorkomt bij langzaam-stromende of stilstaande wateren met een hoge waterkwaliteit en ruig begroeide oevers. Dergelijke waterpartijen bevinden zich niet binnen het plangebied. Daarmee zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van waterspitsmuizen op voorhand uit te sluiten.

Steenmarter

De strikt beschermde steenmarter komt volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992, www.waarneming.nl) ook voor in en/of in de omgeving van het plangebied. De steenmarter is een soort die voorkomt in of nabij grote steden, dorpen en boerenerven, en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. Op 10 en 11 april 2009 is een steenmarter gezien in de bebouwde kom van Winterswijk op een afstand van 1.300 meter van het plangebied (niet gevalideerde waarneming). Het plangebied bevat geen geschikte bebouwing en bevat dus geen potentiële vaste rust- of verblijfplaatsen voor steenmarters. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen zijn daarmee uit te sluiten. De afwezigheid van bebouwing in het plangebied is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenmarter niet waarschijnlijk.

Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Limpens *et al.*, 1997) komen in de omgeving van het plangebied Franjestaart (*Myotis nattereri*), Watervleermuis (*Myotis daubentonii*), Meervleermuis (*Myotis dasycneme*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) voor. De laatste vier soorten zijn het laatst gesignaleerd op 3 april 2009 op een afstand van ongeveer 1.500 meter van het plangebied. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en Laatvlieger (*E. serotinus*) en boombewonende soorten als Rosse vleermuis (*N. noctula*) en Watervleermuis (*M. daubentonii*). Daarnaast zijn er soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enzovoort). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten en spleten en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

In de huidige situatie is het plangebied niet bebouwd. De bebouwing in de directe omgeving van het plangebied kan wel geschikt zijn als vaste rust- of verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten. Door de inrichting van het gebied blijft er voldoende afstand tussen de nieuw te bouwen woningen en de huidige omliggende bebouwing waardoor geen negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten vleermuizen zullen optreden. Door de bouw van de nieuwe woningen kan het zo zijn dat de geschiktheid van het plangebied voor gebouwbewonende soorten toeneemt.

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Op verschillende plaatsen staan groene elementen in het plangebied. Op meerdere plaatsen staan grote bomen die geschikt kunnen zijn als vaste rust- of verblijfplaats voor boombewonende soorten vleermuizen. Wanneer de huidige groene elementen inclusief grote bomen worden behouden en de afstand van de woningen tot de groene elementen minimaal 10 meter bedraagt, zijn geen negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen te verwachten.

Soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegeroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied.

De huidige groene elementen kunnen een geschikte vliegroute volgen tot ver buiten het plangebied. Door de aanleg van nieuwe groene elementen kan het netwerk van vliegroutes worden versterkt. Wanneer de huidige bestaande groenstructuren worden aangetast door de bouwwerkzaamheden zijn negatieve effecten op vaste vliegroutes niet op voorhand uit te sluiten.



Afbeelding 3: delen van het plangebied die mogelijk geschikt zijn voor vleermuizen.

Linksboven: grote bomen zijn mogelijk geschikt voor boombewonende soorten. Rechtsboven: bebouwing in de omgeving is mogelijk geschikt als vaste rust- of verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten. Onder: groene elementen kunnen vaste vliegroutes vormen en eventueel geschikte foerageergebieden vormen.

Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Het plangebied met struweel en bomen is geschikt als broedgelegenheid voor veel vogels.

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn soorten waargenomen als: Scholekster (*Haematopus ostralegus*), Ekster (*Pica pica*), Kauw (*Corvus monedula*), Houtduif (*Columba palumbus*), Zwarte Kraai (*Corvus corone*), Vink (*Fringilla coelebs*), Merel (*Turdus merula*), Tijftjaf (*Phylloscopus collybita*), Pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), Witte Kwikstaart (*Motacilla alba*) en Zwarte Roodstaart (*Phoenicurus ochruros*).

Sommige vogelsoorten zoals uilen en spechten gebruiken hun nesten jaarrond als verblijfplaats. Ook buiten het broedseizoen hebben nesten van deze vogels een beschermde status. Tevens zijn nesten van in bomen broedende roofvogels jaarrond beschermd.

Op basis van de ligging van het plangebied (grenzend aan het buitengebied), potentieel geschikt broed- en foerageergebied en de lage verstoringsgraad zijn jaar rond beschermde soorten niet uit te sluiten binnen het plangebied. Negatieve effecten van de voorgenomen plannen op deze soorten zijn dan ook niet op voorhand uit te sluiten.

Amfibieën

Stichting RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen en publiceert deze jaarlijks op het internet (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën voor zoals Bastaardkikker (*Rana klepton esculenta*), Bruine kikker (*Rana temporaria*), Gewone pad (*Bufo bufo*), Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en de meer strikt beschermde soorten Boomkikker (*Hyla arborea*), Heikikker (*Rana arvalis*), Kamsalamander (*Triturus cristatus*), Poelkikker (*Rana lessonae*) en Rugstreeppad (*Bufo calamita*).

Aangezien binnen en in de omgeving van het plangebied geen geschikte watervorende elementen aanwezig zijn, is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van meer strikt beschermde amfibieënsoorten uit te sluiten. Strikt beschermde soorten stellen strikte eisen aan hun leefomgeving en blijven het gehele jaar door dicht bij hun voortplantingswater, met uitzondering van de Rugstreeppad (*Bufo calamita*).

Algemene soorten, zoals Bruine kikker (*Rana temporaria*) en Gewone pad (*Bufo bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn gezien de binnen het plangebied gelegen biotopen niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Reptielen

Reptielen zijn over het algemeen gebonden aan structuurrijke vegetatie, vaak gelegen in weinig verstoorte biotopen. Soorten als Ringslang (*Natrix natrix*) en Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) kunnen voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringsgraad. Volgens RAVON zijn Hazelworm (*Anguis fragilis*), Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), Ringslang (*Natrix natrix*) en Zandhagedis (*Lacerta agilis*) wel eens in de omgeving waargenomen. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (intensief beheerd weiland en harde bosranden) is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

Vissen

Omdat in het plangebied geen permanent watervoerende elementen aanwezig zijn, is de aanwezigheid van vissen uitgesloten.

Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 Conclusie

In het plangebied De Rikker, fase V en VI te Winterswijk (gemeente Winterswijk, provincie Gelderland) wordt een aantal woningen gerealiseerd als onderdeel van de woonwijk de Rikker. Voordat deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Het plangebied te Winterswijk ligt niet in of nabij de EHS of een gebied dat is aangewezen in het kader van de NB-wet. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied Willinks Weust ligt op een afstand van ruim 2.900 meter (hemelsbreed gemeten). Het dichtstbijzijnde natuurgebied dat is aangewezen als onderdeel van de EHS ligt op een afstand van 600 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de aard van de beoogde ontwikkelingen, afstand tot beschermde gebieden, binnenstedelijke ligging, de afwezigheid van een directe verbinding of andere relatie met beschermde gebieden en de afwezigheid van overeenkomstig habitat zijn negatieve effecten op beschermde gebieden uit te sluiten. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

4.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren.

Door de groundbewerking en de nieuwbouw, zullen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard. In de toekomst zal waarschijnlijk een deel van het plangebied weer geschikt zijn als leefgebied.

De meeste van deze soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten is meer strikt beschermd. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn

soorten uit de soortgroep vleermuizen en jaarrond beschermde vogels niet uit te sluiten binnen het plangebied.

Tevens kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zouden kunnen verstoren.

4.3 Consequenties

Deze verkennende quick scan flora en fauna, op basis van een eenmalig veldbezoek, heeft aangetoond dat de lijnvormige houtopstanden die verspreid door het plangebied voorkomen mogelijk gebruikt worden door vleermuizen als vaste vliegroute en/of als vaste verblijfplaats. Het plangebied kan ook in gebruik zijn als leefgebied voor jaarrond beschermde soorten zoals spechten en steenuilen.

Om meer duidelijkheid te verkrijgen over de mogelijke aanwezigheid van strikt beschermde soorten dient een nader onderzoek te worden opgestart naar:

- Vleermuizen: alle soorten (tabel 3; bijlage IV van de Habitatrichtlijn; Flora- en faunawet), onderzoeksperiode: eind april tot begin augustus, waarvan minimaal eenmaal na half mei vanwege mogelijke aanwezigheid van myotissoorten;
- Spechten: onderzoeksperiode: gehele jaar (optimaal: voorjaar en zomer).
- Uilen: onderzoeksperiode: gehele jaar (optimaal: voorjaar en zomer).

Indien de lijnvormige groene elementen (houtopstanden) intact worden gelaten en de afstand tussen de nieuw te bouwen woningen en de houtopstanden meer is dan 10 meter, kan het nader onderzoek naar vleermuizen en spechten (jaarrond beschermd) achterwege blijven.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en/of compenserende maatregelen gevraagd. Als wordt voldaan aan dergelijke voorwaarden, kan op basis van eerdere ervaringen redelijkerwijs worden verwacht dat een dergelijke ontheffing door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wordt verleend. Gezien de recente uitspraken van de Raad van State geldt dit niet voor jaarrond beschermde vogelsoorten.

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels (half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstering van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zouden kunnen verstoren.

- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het grondwerk starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)-seizoen, zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

4.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden;
- zo min mogelijk bomen kappen.

Bijlage 1: globaal overzicht van de gegevens van Het Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:247 / Y:444

| Soortgroep | FF1* | FF23* | FF vogels | HrI* | RL* | Volledigheid* | Detail* | Actualiteit* |
|-----------------------|------|-------|-----------|------|-----|---------------|----------|--------------|
| Vaatplanten | | | | | | matig | - | 1991-2007 |
| Mossen | | | | | | niet | | 1997-2007 |
| Korstmossen | | | | | | niet | | 1992-2007 |
| Paddestoelen | | | | | | niet | | 1992-2007 |
| Zoogdieren | | | | | | niet | | 1997-2007 |
| Broedvogels | | | | | | niet | | 1996-2007 |
| Watervogels | | | | | | niet | 0% | 96/97-06/07 |
| Reptielen | | | | | | niet | | 1992-2007 |
| Amfibieën | 1 | 1 | | | 1 | slecht | 51-100% | 1992-2007 |
| Vissen | | | | | | niet | | 1992-2007 |
| Dagvlinders | | | | | | slecht | | 1998-2008 |
| Nachtvlinders | | | | | | niet | | 1980-2008 |
| Libellen | | | | | | niet | | 1993-2007 |
| Sprinkhanen | | | | | | 0 | redelijk | 1993-2007 |
| Overige ongewervelden | | | | | | niet | | 1993-2007 |

Bijlage 2: geraadpleegde bronnen

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. en Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K. en Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

SOVON Vogelonderzoek 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden. Utrecht.

Spitzen - van der Sluijs, A.M., Zollinger, R. en Creemers, R. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 - 2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Van der Meijden, R. 1990. Heukels' Flora van Nederland. Wolters-Noordhoff.

De Nie, H.W. 1997. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing Int BV, Doetinchem.

Websites:

www.minInv.nl, website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Veel informatie over wetgeving, Natura2000, EHS etc.

www.natuurloket.nl, gevalideerde gegevens van alle PGO's per kilometerhok. Tegen betaling ontvangt u de meest gedetailleerde gegevens.

www.ravon.nl, website met informatie over de verspreiding van reptielen, amfibieën en vissen in Nederland.

www.sovon.nl, website met uitgebreide informatie over ecologie en verspreiding van soorten.

www.telmee.nl, website met gevalideerde gegevens van alle soorten.

www.vzz.nl, website met informatie over ecologie van zoogdieren.

www.waarneming.nl, website met deels ongevalideerde gegevens van alle soorten.

www.gelderland.nl, provinciale site met gegevens over bodemsoort, ligging van Provinciale EHS, grondwatertrappen etc.